

Ode aan de pissebed

Tekst Yannick Woudstra

Vaak zie ik ze liggen, omgezaagd of omgevallen in een storm, een enkele keer is een bever de boosdoener geweest. Iedereen loopt eraan voorbij (“wat een vredige plek is het bos toch”), maar in de dode bomen wemelt het van de beestjes: pissebedden. Ongemerkt doen ze hun werk: dood hout vermalen tot gruis, zodat de schimmels ermee aan de slag kunnen. Onderschat hun werk niet, dankzij het verteren van dood organisch materiaal worden kostbare nutriënten teruggewerkt in de bodem waar levende planten weer van profiteren. Zonder de pissebed zou het bos verdwijnen of enkel met wat coniferen overblijven die beter bestand zijn tegen arme bodems. De diversiteit van onze bossen, die wij mensen zo kunnen waarderen, is voor een groot deel te danken aan die ‘smerige beestjes’. *Oniscidea* is de naam van deze groep geleedpotigen, geen insecten maar schaaldieren verwant aan de krabben, kreeften en garnalen. De pissebedden zijn waarschijnlijk zo’n 160 miljoen jaar geleden ontstaan toen hun voorouders het land op kropen en zich gingen voeden aan dood plantenmateriaal. Deze verwantschap is terug te zien in de aanwezigheid van kieuwachtige ademorganen in de achterste poten (te zien als witte vlekjes aan de onderkant van het lichaam). Hierdoor kan de pissebed slechts enkele minuten buiten zijn vochtige schuilplaats verblijven. Vaak zijn ze hier echter toe genoodzaakt om overtollig vocht kwijt te raken. De innige relatie met het water is nooit verdwenen.

Waarschijnlijk zullen alleen mossenjagers het gevoel ook kennen van uren turen naar een dode boomstronk om te zien wat er allemaal op of in zit. In Nederland tref je meestal de ruwe pissebed (*Porcellio scaber*), maar wie goed zoekt vindt ook een van de andere 35 soorten. Zo is de kelderpissebed (*Oniscus asellus*) vaak verstopt onder stenen

De kelderpissebed. Bron: naturedugard.org

met zijn mooie gevlekte schild. Voor kinderen is de oprolpissebed (*Armadillum vulgare*) een grappig diertje. Als het gevaar voelt (wanneer je hem aanraakt bijvoorbeeld) dan rolt het zichzelf op ter verdediging. Verwar dit beestje overigens niet met de oproller (*Glomeris marginata*): dit is een miljoenpoot ook al is de gelijkenis treffend. Kijk ook eens goed naar verschillende individuen naast elkaar, pissebedden zijn namelijk constant aan het vervellen. Verschillende individuen zijn vaak in verschillende stadia van dit proces en vaak zijn ze hun oude schildje aan het opeten.

Zo vredig als wij het bos vinden, zo vredig is het leven van de pissebed eigenlijk ook. Eten, slapen, vervellen en weer herhalen. Totdat de roodwitte celspin (*Dysdera crocata*) langskomt, want zodra deze jachtspinn door hun schild heen is, peuzelt zij ze lekker op. <

Literatuur:

Woodlice, S.L. Sutton, 1980, Pergamon Ltd.
Landpissebedden. Een tabel voor de landpissebedden (Crustacea; Oniscidea) van Nederland en België, M.P. Berg & H. Wijnhoven, 1997, Wetenschappelijke Mededelingen van de KNNV 221: 1-80

Een roodwitte celspin eet een ruwe pissebed. Bron: carnivoraforum.com